

LEBRIS | We know
books

JULES VERNE

UIMITOARELE PERIPEȚII ALE JUPÂNULUI ANTIFER

Ilustrații de G. Roux

Traducere și note de Nicolae Constantinescu

LITERA
București

PARTEA ÎNTÂI

I. În care un vas necunoscut și un căpitan necunoscut caută, pe o mare necunoscută, o insuliță necunoscută.....	5
II. În care sunt date câteva explicații indispensabile	16
III. În care insulița este transformată într-un seif aproape imposibil de deschis	25
IV. În care sunt prezentați cititorilor jupânul Antifer și Gildas Trégomain, doi prieteni care nu seamănă deloc	36
V. În care Gildas Trégomain se străduiește din greu să nu-l contrazică pe jupânul Antifer	46
VI. Prima confruntare între Occident și Orient, din care Orientul iese destul de șifonat	58
VII. În care un secretar, într-o dispoziție proastă, îl convinge pe Omar să-l însoțească sub numele de Nazim	71
VIII. În care asistăm la formarea unui cvartet fără muzică și Gildas Trégomain acceptă să fie și el inclus	81
IX. În care un punct geografic de pe o hartă a atlasului jupânului Antifer este însemnat cu minuțiozitate cu creion roșu	94
X. În care este relatată succint călătoria navei cu aburi Steersman din Cardiff, între Saint-Malo și Port-Said	108
XI. În care Gildas Trégomain spune că prietenul său, Antifer, ar putea până la urmă să-și piardă judecata	121
XII. În care Sauk se hotărăște să sacrifice jumătate din comoara lui Kamilk-Pașa ca să-și asigure cealaltă jumătate.....	134
XIII. În care Gildas Trégomain navighează cu destul succes pe o „corabie a deșertului“	146
XIV. În care jupânul Antifer, Gildas Trégomain și Jubel petrec o zi foarte plictisitoare la Sohar	158
XV. În care Jubel măsoară distanțele pentru unchiul său, pe cel mai frumos timp din lume.....	168
XVI. În care se dovedește că, într-adevăr, Kamilk-Pașa a ajuns, în incursiunile sale maritime, până în Golful Oman.....	182

I. Care conține o scrisoare a lui Jubel către Ênogate, unde sunt istorisite pățaniile al căror erou a fost jupânul Antifer.....	191
II. În care colegatarul jupânului Antifer este prezentat cititorului așa cum se cuvine	200
III. În care jupânul Antifer se află în fața unei propuneri atât de ciudate, încât o ia la fugă ca să nu răspundă.....	212
IV. În care cumplita luptă dintre Occident și Orient se încheie în avantajul celui din urmă.....	223
V. În care Ben-Omar poate să compare cele două mijloace de locomoție – terestră și maritimă	235
VI. În care sunt povestite evenimentele din timpul călătoriei cu trenul de la Bône la Alger și cu pachebotul de la Alger la Dakar.....	248
VII. În care sunt prezentate diferite dialoguri și peripeții de la sosirea la Dakar până la sosirea la Loango	258
VIII. În care se demonstrează cât de riscant e să iei anumiți pasageri la bordul unei ambarcațiuni africane cu pânze.....	268
IX. În care jupânul Antifer și Zambuco declară că nu vor părăsi insulița pe care s-au refugiat fără să fi cercetat-o.....	283
X. În care nasul jupânului Antifer și al bancherului Zambuco sfârșesc prin a se lungi peste măsură	293
XI. În care jupânul Antifer și insoțitorii săi asistă la o predică a reverendului Tyrcomel, care nu le este deloc pe plac.....	305
XII. În care se vede că nu e ușor să faci un pastor să spună ce nu vrea el.....	317
XIII. La sfârșitul căruia vom vedea dispărând al treilea rol, adică al „trădătorului“, din această povestire tragicomică	329
XIV. În care jupânul Antifer găsește un nou document semnat cu monograma lui Kamilk-Pașa.....	342
XV. În care o vom vedea pe Ênogate descriind cu degetul o circumferință și consecințele acestei distracții nevinovate	357
XVI. Capitol de consultat de către aceia dintre nepoții noștri care vor trăi la câteva sute de ani după noi	371

PARTEA ÎNTÂI

I

*ÎN CARE UN VAS NECUNOSCUT ȘI UN CĂPITAN
NECUNOSCUT CAUTĂ, PE O MARE NECUNOSCUTĂ,
O INSULIȚĂ NECUNOSCUTĂ*

În acea dimineață de 9 septembrie a anului 1831, căpitanul își părăsi cabina la ora șase și urcă pe dună. Soarele se înălțase deja la est sau, mai exact, refracția se ridica deasupra straturilor joase ale atmosferei, pentru că discul lui era încă sub orizont.

O lungă emanație luminoasă mângâia suprafața mării, ușor ridată de un clipocit provocat de briza matinală.

După o noapte calmă, părea că va urma o zi frumoasă – una dintre acele zile de septembrie de care zona temperată beneficiază uneori la sfârșitul anotimpului cald.

Căpitanul își duse luneta la ochiul drept și, întorcându-se la 180 de grade, plimbă obiectivul pe o circumferință în care cerul se confunda cu marea.

După ce termină observarea, se apropie de omul de la cârmă, un bătrân cu barbă zbârlită și o privire ageră.

– Când ai intrat în cart? întrebă el.

– La ora patru, căpitane.

Cei doi bărbați vorbeau o limbă destul de tăioasă, pe care niciun european, englez, francez, german sau de altă naționalitate, n-ar fi recunoscut-o, dacă nu frecventase vechile porturi comerciale din Mediterana Orientală. Probabil că era un fel de dialect turcesc amestecat cu siriană veche.

– Nimic nou?

– Nimic, căpitane.

– De azi-dimineață, n-ai văzut niciun vas?

– Unul singur. O corabie cu trei catarge, care venea din sensul opus nouă. Am cârmit cu un cart, ca să trec cât mai departe posibil.

– Ai făcut bine. Și acum?

Căpitanul observă orizontul cu foarte mare atenție. Apoi, strigă cu o voce puternică:

– Pregățiți-vă să schimbați direcția!

Oamenii de cart se ridicară imediat. Bara a fost coborâtă, scotele velei foc¹ desfășurate și brigantina² întinsă. Vasul își schimbă direcția, pornind la drum spre nord-vest, cu murele³ velor de la babord legate.

Era un bric-goeletă⁴ de patru sute de tone, o navă de comerț transformată, în urma unor modificări, într-un iaht de agrement. Căpitanul avea în subordine un șef de echipaj și cincisprezece oameni, echipaj suficient

¹ Parâmă folosită pentru fixarea colțului inferior al unei pânze de corabie.

² Pânză triunghiulară susținută de bompres la prora unei nave.

³ Pânză de corabie, trapezoidală, legată de artimon.

⁴ Parâmă folosită pentru a trage spre proră colțurile inferioare ale velor pătrate.

pentru manevrare, format din marinari bine făcuți, a căror îmbrăcăminte, bluzon din pânză groasă și beretă, pantaloni largi și cizme înalte, amintea de cea a marinarilor din Europa Orientală.

Nici pe panoul din spate al vasului, nici pe bastingajele exterioare de la proră nu era înscris vreun nume. Pavilionul lipsea și el. De altfel, pentru a evita să facă sau să răspundă unui salut, în clipa în care omul de veghe semnala un vas, bricul-goeletă își schimba direcția.

Să fi fost oare un vas pirat – la acea vreme, încă se mai întâlneau în zonă – care se temea să nu fie urmărit? Nu. În van s-ar fi căutat arme la bordul lui, și niciun vas nu s-ar hazarda să-și asume riscurile unei astfel de îndeletniciri cu un echipaj atât de mic.

Să fi fost oare un vas de contrabandă ce încălca legea de-a lungul unui țărm sau de la o insulă la alta? Slabe șanse, iar cel mai avizat dintre ofițerii vamali i-ar fi vizitat cala, i-ar fi scotocit încărcătura, i-ar cercetat pachetele, i-ar fi căutat în cutii, fără să descopere vreo marfă suspectă. La drept vorbind, nu transporta nicio încărcătură. Provizii pentru câțiva ani, butoaie cu vin și rachiu în cală, iar la pupă, sub dunetă, trei butoaie cu doage din stejar bine cercuite. Așadar, mai rămânea loc pentru lest¹ – un lest bun din fontă, ce permitea vasului să poarte o velatură solidă.

Poate că cineva ar crede că aceste trei butoaie ar conține praf de pușcă sau o altă substanță explozivă!

Șigur nu, pentru că nu fusese luată nicio măsură de precauție la intrarea în buncărul în care se aflau.

De altfel, niciunul dintre marinari n-ar fi putut oferi informații nici despre destinația bricului-goeletă, nici despre motivele care îl făceau să-și schimbe direcția de îndată ce observa vreun vas, nici despre manevrele care îi caracterizau navigația de cincisprezece luni și nici măcar despre zona în care se afla la acea dată, gonind când cu velele desfășurate, când cu o viteză redusă, fie străbătând o mare interioară, fie plutind pe valurile unui ocean nesfârșit. În timpul acestei călătorii inexplicabile, se zărise de câteva ori uscatul, dar căpitanul se îndepărtase imediat de el. Mai fuseseră semnalate și câteva insule, de care se îndepărtase brusc, cu câteva mișcări

¹ Bric al cărui arbore trinchet poartă vele pătrate, iar celălalt arbore, vele trapezoidale.

de cârmă. Studiind carnetul de bord, puteau fi observate devieri ciudate de traiectorie, care nu justificau nici schimbările bruște ale direcției vânturilor, nici aspectul cerului. Era un secret între acest căpitan – un om de patruzeci și șase de ani, cu părul ciufulit – și personajul cu înfățișare semeță, care apărură în acel moment în deschizătura tambuchiului¹.

– Nimic? întrebă el.

– Nimic, Excelență, i se răspunse.

O mișcare din umeri, indicând o oarecare ciudă, încheie acea conversație laconică. Apoi, personajul, căruia căpitanul i se adresase atât de respectuos, coborî din nou scara tambuchiului, întorcându-se la el în cabină. Aici, întins pe o canapea, căzu pradă unei toropeli adânci. Deși stătea nemișcat, de parcă l-ar fi luat somnul, nu dormea. Se vedea că era obsedat de o idee.

Acest personaj să fi avut în jur de cincizeci de ani. Înalt, cu capul puternic, cu părul bogat și deja cărunț, cu barba ce-i ajungea până pe piept, cu ochi negri și o privire așezată, cu fizionomia sa mândră, dar vizibil posomorâtă – mai degrabă descurajată –, seriozitatea atitudinii indicau un om de origine nobilă. Costumul lui era imposibil de recunoscut. Un burnuz larg de culoare cafeniu-închis, cu găitane la mâneci, împodobit cu franjuri multicolore, îl acoperea de la umeri până la picioare, iar pe cap avea o bonetă verzuie cu ciucure negru.

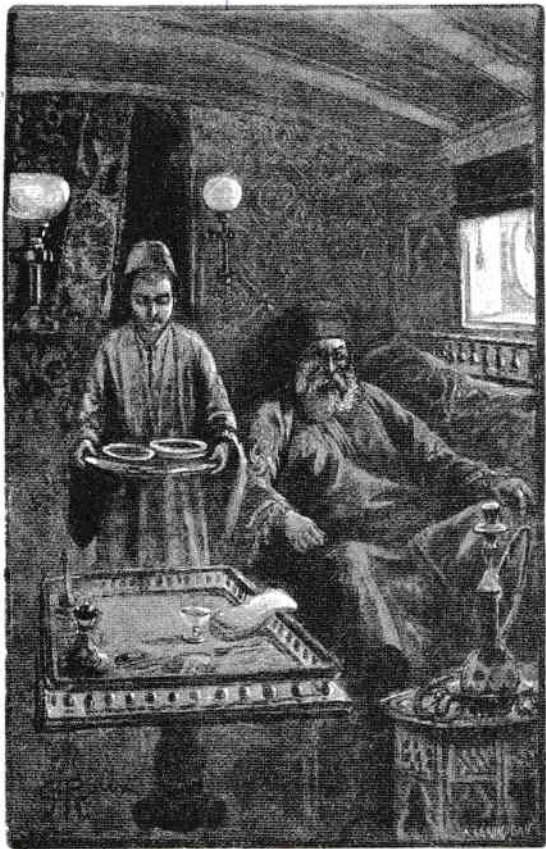
După două ore, prânzul i-a fost servit de un tânăr pe o masă de ruliu, fixată de podeaua cabinei, acoperită cu un covor gros cu flori. Abia dacă se atinse de felurile de mâncare pregătite cu mare atenție, bând însă cafeaua fierbinte și parfumată din două cești mici din argint, foarte fin lucrate. Apoi, o narghilea din care ieșea un fum parfumat a fost așezată în fața lui și, cu muștiucul între buzele care lăsa să se vadă o dantură foarte albă, își reluă meditația, învăluit de efluviile suave de latakie².

O parte din zi trecu astfel, în timp ce bricul-goeletă, ușor legănat de unduirile hulei, își continua drumul nesigur pe suprafața acestei mări.

În jurul orei patru, Excelența Sa se trezi, făcând câțiva pași, se opri în fața hublourilor întredeschise, își plimbă privirea până la orizont și se opri în

¹ Încărcătură specială din material greu, care asigură echilibrul unei nave.

² Deschizătură în puntea unei nave, prevăzută cu un capac sau cu o construcție asemănătoare cu o gheretă, care o protejează de intemperii și care permite accesul în încăperile de sub punte.

Acest personaj să fi avut în jur de cincizeci de ani.

dreptul unui soi de trapă ascunsă de o bucată de covor. Această trapă, care se ridică prin apăsarea cu piciorul într-unul dintre colțurile sale, se deschidea în buncărul situat sub podeaua cabinei. Acolo se aflau, sprijinite unul de celălalt, cele trei butoiașe cercuite, deja menționate. Personajul, aplecat peste trapă, rămase în această poziție câteva clipe, de parcă vederea acestor butoiașe l-ar fi hipnotizat. Apoi se ridică, murmurându-și: „Nu... fără nicio ezitare! Dacă nu găsesc o insuliță necunoscută unde să le pot ascunde în secret, mai bine le arunc în mare!” Închise trapa, peste care căzu din nou bucata de covor, și, îndreptându-se spre scara tambuchiului, urcă pe dunetă.

Era ora cinci după-amiază. Timpul nu se schimbase, cerul era acoperit cu nori mici și rotunzi. Puțin înclinat sub acțiunea unei brize ușoare, vasul lăsa în urma lui o dâră fină dantelată care se topea în mare.

Excelența Sa scrută încet orizontul, trasat parcă de o linie de compas pe un fond albastru foarte deschis. Din locul în care se afla, o bucată de pământ, cu o altitudine medie, era vizibilă la o distanță de paisprezece-cincisprezece mile. Dar niciun profil nu deforma linia cerului și a apei.

Atunci, căpitanul, apropiindu-se de el, auzi întrebarea inevitabilă:

– Nimic?

Ceea ce aduse răspunsul inevitabil:

– Nimic, Excelență.

Personajul rămase tăcut timp de câteva minute. Apoi se așeză pe o banchetă de la pupă, în timp ce căpitanul se plimba în bătaia vântului, manevrându-și luneta cu promptitudine.

– Căpitane! zise el în scurt timp, după ce observă spațiul încă o dată.

– Ce dorește Excelența Voastră?

– Să știu unde suntem cu exactitate.

Căpitanul luă o hartă marină și o desfăcu pe marginea de lemn a punții.

– Aici, răspunse el, arătând cu creionul locul în care un meridian și o paralelă se intersectau.

– La ce distanță de această insulă... în est?

– La douăzeci și două de mile.

– Și de acest pământ?

– La aproximativ douăzeci și șase.

– Nimeni din cei de pe vas nu știe în ce zonă navigăm acum?

– Nimeni, mai puțin noi doi, Excelență.

– Și nici măcar pe ce mare navigăm?

– De atâta timp navigăm în direcții diferite, încât nici cel mai bun marinar n-ar putea ști.

– Ah! De ce ghinionul mă împiedică să întâlnesc o insulă care să fi scăpat căutărilor navigatorilor sau, dacă nu, măcar o insuliță, măcar o stâncă a cărei existență să o cunosc doar eu? Aș fi îngropat comoara asta, iar câteva zile de navigație mi-ar fi suficiente, atunci când ar fi venit vremea să le iau... dacă va mai veni vreodată!

Acestea fiind spuse, personajul amuți și se aplecă peste bastingaj. După ce scrută adâncimea mării, atât de transparentă, încât privirea putea pătrunde până la o adâncime de douăzeci și cinci de metri, întoarse capul cu o anumită violență.

- Ei bine, iată abisul căruia îi voi încredința bogățiile mele! exclamă el.
- Nu le veți mai recupera niciodată, Excelență!
- Mai bine să dispară decât să cadă în mâini inamice sau ticăloase!
- Cum doriți.
- Dacă până la lăsarea serii nu vom descoperi nicio insuliță necunoscută prin zonă, voi arunca în mare cele trei butoiașe.
- Am înțeles! răspunse căpitanul, care comandă să se facă volte cu vântul în față.

Personajul se întoarse pe duneta de la pupă și, sprijinindu-se cu coatele pe balustrada vasului, își reluă starea de somnolență visătoare obișnuită.

Soarele apunea cu repeziciune. În acea zi de 9 septembrie, cu aproximativ cincisprezece zile înaintea echinocțiului de toamnă, discul său dispărea la câteva grade vest, adică într-un punct al orizontului ce tocmai îi atrăgea atenția căpitanului. Exista oare în acea direcție un promontoriu înalt, lipit de litoralul unui continent sau al unei insule? Ipoteză inadmisibilă, pentru că harta nu indica nicio bucată de pământ pe o rază de cincisprezece-douăzeci de mile, în acea zonă foarte frecventată de vase de comerț și, în consecință, foarte cunoscută de navigatori. Să fie oare o stâncă izolată, o stâncă submarină dominând pe o suprafață de câțiva metri marea, și care ar fi putut fi locul căutat zadarnic până atunci de Excelența Sa pentru a-și îngropa avuția? Nu se observa nimic asemănător pe hărțile hidrografice, foarte exacte, ale acestei porțiuni de mare. O insuliță, cu stâncile de care era probabil înconjurată, cu centura sa dezordonată de stropi de apă și de unde agitate, nu ar fi putut scăpa investigațiilor marinarilor. Hărțile ar fi arătat stâncă adevărată. Or, după harta pe care o avea, căpitanul putea să afirme că nu se afla nici măcar o stâncă submarină în acea zonă întinsă.

„E o iluzie!“ își spuse el, când își îndreptă din nou luneta spre locul cu pricina, reglând-o cu mare atenție.

Într-adevăr, nicio linie nu apăruse, oricât de slab, în cadrul obiectivului.

În acel moment – ora șase și câteva minute –, soarele începuse să muște din orizont, șuiărând la contactul cu marea, dacă am crede ceea ce spuneau